

Stinksot och dvärgstinksot, året och framtiden

SVEA-konferensen

Brunnby 18/1-2012

Stinksot (och dvärgstinksot)

- Tidigast kända förekomst: Mesopotamien för 4000 år sedan.
- Nämns ett flertal gånger i bibelns äldre översättningar som ”brandkorn”. Bl.a. ”brandkornens förbannelse för människorna”. Jmfr stinkbrand som är det danska namnet
- Mathieu Tillet 1755 - *Explanation of the cause that corrupts and blackens the grains of wheat in the ears and the means to prevent these accidents*

- Bekämpningsrekommendationer har funnits sedan länge i Sverige:
 - 1741 bekämpning medelst släckt kalk
 - 1771 bekämpning medelst grankvistar
 - 1805 bekämpning medelst tvättning och uppvärmning
 - 1862 bekämpning medelst kopparvitriol
 - Ca 1920-1980 betningsmedel med kvicksilver

Vanlig stinksot (*Tilletia caries*)

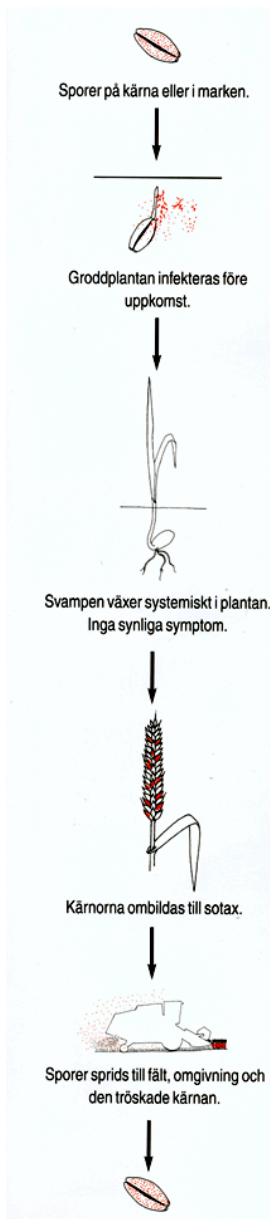
- Höstvete, Speltvete (rågvete, råg, vårvete)
- Främst utsädesburen, men kan smitta genom markförekomst
- Relativt lätt att beta bort

Dvärgstinksot (*Tilletia contraversa*)

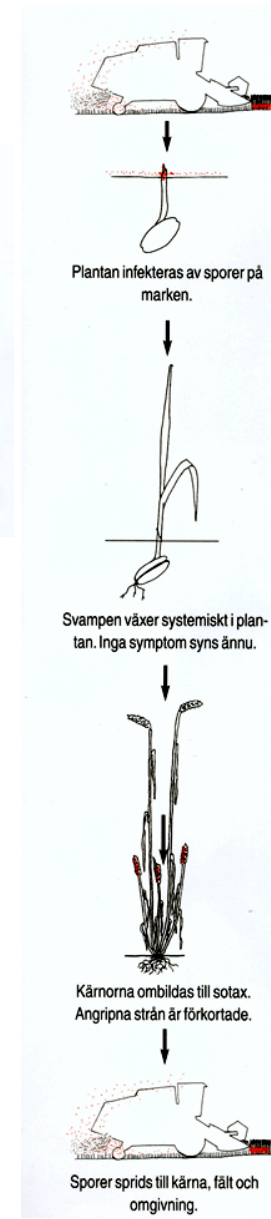
- Främst marksmitta, men sprids med smittat utsäde
- Temperaturberoende efter sådd (5-8 grader dag 11-50)
- Gynnas av långvarigt snötäcke
- Full dos Dividend eller Sibutol

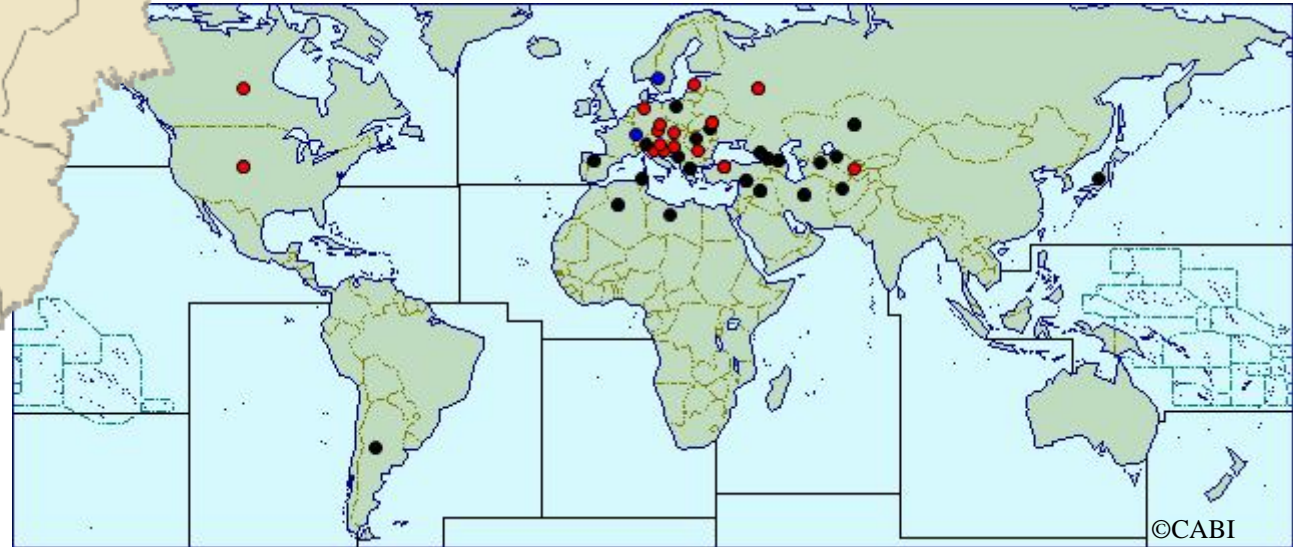
Stinksot

Dvärgstinksot

Dvärgstinksot

- Lokal förekomst, främst längs östersjökusten

Stinksot i certifierat utsäde

- 2011: Vanlig stinksot, knappt 3% av proverna. Cert. gräns 1000 sporer/g
- 2011: Dvärgstinksot: knappt 4% av proverna. Cert. gräns 500 sporer/g

- 2011. Kassationer vid fältbesiktning: 7 st
- 2010. 3 st kass.
- 2009. 0 st kass.

Stinksot i lantbrukarprover

- Endast en liten del av lantbrukarna begär sotanalys (10-15%)
- Förekomst varierar mellan åren
 - 0 - 20% - 40%
- 1 sotax/m² kan ge en förekomst av 500 sporer/gram vete

Konstaterade angrepp

- Stark smitta – oanvändbar till livsmedel och foder
- Använd inte halmen till foder/strö
- Tröskstrategi, först/mitten/sist??
 - Rengöring av tröska
- Tröska inte i stark vind
- Hög stubbhöjd (främst dvärgstinksot)
- Tänk till i torken!!!! - Direktleverans?

Konstaterad marksmitta av stinksot/dvärgstinksot

- Sibutol eller Dividend i full dos
- Undvik vete efter vete
- Plöj vid vete efter vete
 - Viktigt att bekämpa spillsäd som kan vara en stor smittoväg
- Mylla utsädet väl (dvärgstinksot)

Konstaterad marksmitta av stinksot/dvärgstinksot

- Växtföljd utan höstvetete – eko
- Resistenta/motståndskraftiga sorter Stava och Magnifik - eko
- Rengör maskiner mellan fält/gårdar
- Strategi för kvickrotsbekämpning

Framtiden

- Stinksot och dvärgstinksot måste hållas under uppsikt. Sotanalys begärs separat!
- Marksmittan är långlivad.
- Spillsäd spelar troligen en stor roll för förekomsten.
- Minskad förekomst av dvärgstinksot med ett varmare klimat?